

Literatura i jej natury

**Przemysław Czaplński
Joanna B. Bednarek
Dawid Gostyński**

Literatura i jej natury

**Przewodnik ekokrytyczny
dla nauczycieli i uczniów szkół średnich**

Poznań 2017

Projekt okładki:
Hubert Rosielewski

Recenzja naukowa:
dr Anna Barcz

Konsultacja metodyczna:
Barbara Bednarek, Agnieszka Nowakowska, Róża Połec

Autorzy składają podziękowania:
– Peterowi Barry’emu i wydawnictwu Manchester University Press
za nieodpłatne udostępnienie tekstu *Ekokrytyka*,
– Ewelinie Rąbkowskiej za przeznaczenie do książki tekstu *Zwierzęta i ich dzieci*

Wydanie I, Poznań 2017

ISBN 978-83-65483-37-9

Książka wydana dzięki dotacji
Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej oraz Instytutu Filologii Polskiej UAM

Książka w formie e-booka do pobrania ze strony zal.amu.edu.pl

Publikacja dostępna na licencji Creative Commons
– Uznanie autorstwa
– Użycie niekomercyjne
– Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC-ND 4.0)
Treść licencji: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Pewne prawa zastrzeżone © by autorzy & Wydawnictwo Rys

Spis treści

Przemysław Czapliński, Maszyny znikania, albo jak istnieje to, co nie istnieje 7

Część I

Peter Barry, Ekokrytyka 21

Ewelina Rąbkowska, Zwierzęta i ich dzieci – poznanie, empatia, etyka.

Perspektywa ekokrytyczna w literaturze dla dzieci i młodzieży 37

Część II

„Na początku...”, czyli węzły relacji. Opisy stworzenia w Księdze Rodzaju 51

Nowy uniwersalizm. Encyklika papieża Franciszka *Laudato si'* 55

Obywatel, człowiek, wyjątek. *Antygona* Sofoklesa 59

Co jest ludzkie? *Frankenstein* Mary Shelley 65

Mistycyzm i turystyka. *Sonety krymskie* Adama Mickiewicza 71

Natura jako mit. *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza 79

Natura i działanie. *Nad Niemnem* Elizy Orzeszkowej 89

W gruncie rzeki. *Jądro ciemności* Josepha Conrada 97

Natura: instrukcja obsługi. *Chłopi (Tom I – Jesień)* Władysława Reymonta 107

Bio-Polska, albo przedwiośnie nowoczesności. *Przedwiośnie* Stefana Żeromskiego 115

Związki. *Topielec* Bolesława Leśmiana 125

Spektakl i metamorfoza. *Karakony* Brunona Schulza 129

„Las ten, co gorsza, był zielony”. *Ferdydurke* Witolda Gombrowicza 135

Oran – miasto zamknięte. *Dżuma* Alberta Camusa 143

Zwierzę, czyli oskarżenie. *Tarsjusz* Wisławy Szymborskiej 149

Mroczna fanaberia. *Prowadź swój pług przez kości umarłych* Olgi Tokarczuk 155

Wymiana wstrętów. *Śmierć czeskiego psa* Janusza Rudnickiego 159

Rozbijanie sensu. Śmierć zwierzęcia w sztuce XX wieku

(*Guernica* Pabla Picassa; *Ukrzyżowanie* Francisca Bacona;

Piramida zwierząt Katarzyny Kozyry) 165

Część III

Od A(ntropocenu) do Z(wierzęcia). Podręczny słownik pojęć ekologicznych 175

Część IV

Bibliografia adnotowana 215